

מבעל דף היומי בעיון

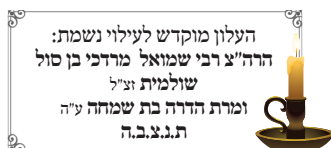
סיכום גפ"ת, רא"ש, רמב"ם, רי"ף, ר"ן, טור ב"י, שו"ע מ"א ט"ז ומשנ"ב על הדף

כולל ומכון ראש פינה:

כולל יום שלם ללימוד כל הש"ס וד' חלקי השו"ע בעיון במשך 17 שנה | כולל יום שלם ללימוד דף היומי בעיון | כולל יום שלם ללימוד אבן העזר בעיון | פרויקט "אבן ברורה", והוא כעין משנה ברורה על אבן העזר | כולל ערב שלוש שעות ללימוד דף היומי בעיון | כולל ערב שיעורים ליבו חפץ | כולל שיעורי שבת | רשת שיעורי תורה ללימוד דף היומי במלגה מכובדת למגידי שיעורים | 30 ספרי עזר על שלחן ערוך אבן העזר | ספרי "השינון" על ד' חלקי השו"ע, לדיעת ד' חלקי השו"ע בלימוד עמוד יומי, בהמלצת גדולי ישראל מכל העדות והתנועות | מבחנים ארציים לאברכים ובחורים במלגה על דף היומי בעיון | סיכומים יומיים של דף היומי בעיון בעברית, אנגלית, ספרדית וצרפתית | קמחא דפסחא | עזרה וסיוע לנוקדים ואברכים עמלי תורה

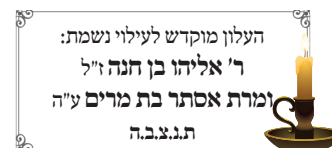
יום ג' כ"ב כסליו-יום ג' כ"ט כסליו תשפ"א

העלון מוקדש לעילוי נשמות:
הרה"צ רבי שמואל מרדכי בן סול
שולמית ז"ל
ומרת הדרה בת שמוחה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

מסכת פסחים י"ז-כ"ד

שבוע פרשת וישב

העלון מוקדש לעילוי נשמות:
ר' אליהו בן חנה ז"ל
ומרת אסתר בת מרים ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

דף י"ז

שהכהנים שכחו כבר מה שתיקנו באותה עת שהרי הוא דין דרבנן שלא נהג בבית ראשון.

ומתוך על פי מה שמבאר שם דברי הרמב"ם שכתב [פי"א מאבות הטומאות ה"ד], דשלישי בקודש הוא טמא שנאמר "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל", דאין לומר דכוונתו דהטומאה היא מדאורייתא, דהרי כתב בהדיא [פי"ה ה"ט - י] דהוי רק מדבריהם, וכן בפ"ז ה"א פסק שאין אוכלין ומשקין מטמאין דבר אחר מן התורה, ובסוף פ"י מטומאת אוכלין פסק דחיבת הקודש שמכשרת הבשר הוא רק מדרבנן, וא"כ לא משכחת כלל שלישי מן התורה.

אלא כונת הרמב"ם לאסמכתא בעלמא, ובא ליתן טעם על מה שתיקנו חכמים שיהיה שלישי טמא, דכיון שנכתב בתורה "כל טמא" ושני ג"כ נקרא טמא שלכן גם מן התורה היה צריך להיות טמא לולא דילפינן מקרא טמא הוא דאין אוכל מטמא אוכל, וחידש לן הרמב"ם שאין כאן שתי תקנות, אלא מצד תקנתם שאוכלין ומשקין מטמאין נמשך ממילא שיהיה שלישי בקודש טמא ורביעי פסול.

ולפי"ז שפיר גם כאן בשאלת חגי, דהתקנה היתה רק שאוכלין ומשקין מטמאים, ומזה היה להם להבין בעצמם שיש שלישי ורביעי מקרא ומקל וחומר, אבל מחמת שנשכח מהם בגולה הלכות טומאה נשכח מהם להבין מהקרא או מהק"ו [דאיזה מהם שם שנשכח איכא רק שלישי ולא רביעי], ובטומאת מת ידעו שטמא שאף לשיטתם טמא משום שהכנף אב הטומאה [ועיי"ש עוד].

... ואמר רב: אישתבש כהני! - מידי הוא טעמא אלא לרב, רב משקי בית מטבחיא תני, אבל משקי בי מדבחיא - מטמא. גופא; רב אמר: אישתבש כהני, ושמואל אמר: לא אישתבש כהני. רב אמר: אישתבש כהני, רביעי בקדש בעא מינייהו, ואמרו ליה טהור. ושמואל אמר: לא אישתבש כהני, חמישי בקדש בעא מינייהו ואמרו ליה טהור ...

מבואר בגמ', דלדעת רב שאלת חגי היתה על רביעי בקודש אם נטמא או לא, והכהנים השיבו שלא נטמא, וטעו בזה, שהרי הרביעי בקודש פסול מקל וחומר, כדאיתא לקמן [י"ח ב']. ולדעת שמואל שאלת חגי היתה על חמישי בקודש אם הוא טמא, והכהנים השיבו לו שלא נטמא, ותשובה זו היא כהלכה.

ומקשה הגמ', דכיון שהמשקים של המזבח [בי מדבחיא] דהיינו יין ושמן [בכל אופן טהורים, א"כ במה טעו לשיטת רב. ומתרתא הגמ' דרב שנה שרק משקה בית המטבחים [בי מדבחיא] דהיינו הדם והמים] טהור.

וברש"י כתב, דקושית הגמ' מתחילה על שיטת רב היא אף אם נאמר שכבר נגזרה בימי חגי הגזירה על טומאת המשקין, שהרי על המשקין שבמזבח לא נגזרה הגזירה [וכדלעיל ט"ז א' דרב סבר שטהורים ממש אפילו מדרבנן].

והקשה באגרות משה [קדשים סי' ל"א], דלא שייך לומר

הודעה חשובה

ניתן להקדיש את העלון מידי שבוע להצלחה או לע"נ, וכן אפשר לפרסם ספרים בלבד בעמוד האחרון של העלון, העלון מודפס ב20,000 עותקים ומופץ בכל הארץ, מלבד זה הוא נשלח במייל לרבבות אנשים, ומהם זה נשלח לעוד רבבות רבות של אנשים, כך שמעיינים בו למעלה ממיליון איש מידי שבוע, בהקדשה אחת אתם מנציחים את יקירכם במפעל התורה וזיכוי הרבים מהגדולים בעולם, או זוקפים להצלחתכם את זכות הרבים ולימוד התורה של ציבור ענק זה, מעלת לימוד התורה היא הסגולה הבדוקה והמועטה יותר מכל הסגולות שבעולם, בסכום של 1,000\$ תוכלו לזכות בהקדשה זו, כל הקורא וזכה! רק שני הקדשות יופיעו מידי שבוע בעמוד הראשון של העלון! או פירסום של ספרים, עמוד שלם 1,000\$ וחצי עמוד 500\$, בפרסום זה אתם חוסכים הוצאות גדולות של הדפסה והפצה. לפרטים: בטלפונים או במייל המופיעים בתחתית העמוד. וכן ניתן לשלם בנדרים פלוס או בקהילות על שם מכון ראש פינה, ולכתוב שם את פרטי ההקדשה

כולל ומכון ראש פינה:

דף י"ט

... מי לא עסקינן דנגע בשני? רביעי מקל וחומר - כדאמרינן.

וכן העתיק הרמב"ם [פי"א משאר אבות הטומאה ה"ד]: הראשון והשני והשלישי בקדש טמאין ומטמאין, הרביעי פסול ואינו מטמא ואין רביעי עושה חמישי לעולם, ומניין לשלישי בקדש שהוא טמא שנאמר והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכבר קרא הכתוב לשני טמא שנאמר כל אשר בתוכו יטמא הא למדת שבשר הקדש שנגע בשני נטמא וישרף, ומניין לרביעי בקדש שהוא פסול, מק"ו, ומה מחוסר כיפורים שהוא מותר בתרומה אסור בקדש עד שיביא כפרתו השלישי שהוא פסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, אבל החמישי טהור.

נפק רב אשי, ואי תימא רב כהנא, דק ואשכח, הא דתנן: הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש, אבל לא לתרומה, והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ... רביעי - אין, חמישי - לא. שלישי - אין, רביעי - לא. אלמא קסבר: צירוף דרבנן.

וכן פסק הרמב"ם [פי"ב משאר אבות הטומאה ה"ז] דכלי מצרף הוא מדרבנן, ונוהג רק בקודש ולא בתרומה. ובש"ת נודע ביהודה [מהדו"ק י"ד סי' ע"ו] כתב השואל הגאון ר' טיאה ווייל [בנו של הגאון בעל קרבן נתנאל] לדון במה שפסקו הפוסקים כאחרים [שבועות ל"ה ב'] דאותיות הטפלים להשם מלאחריו אסור למחוק דכבר קדשו השם, אם איסור מחיקה זה הוא מן התורה או מדרבנן. וכתב לתלות זה בהמחלוקת כאן בסוגיא לענין צירוף, דלמ"ד צירוף הוא מה"ת גם לענין קדושת השם אסור למחוק אותיות הנטפלים להשם מן התורה, ולמ"ד צירוף אינו אלא מדרבנן, וכן ס"ל להרמב"ם [פי"ב מהל' אבות הטומאה], גם קדושת אותיות הנטפלים להשם אינו אלא מדרבנן.

והנודע ביהודה השיג על דבריו, דאם נימא דקדושת הנטפלים להשם הוא מחמת דין צירוף, א"כ גם אותיות שלפני השם היה להם גם כן להתקדש בקדושת השם. אבל לדינא הסכים עמו דאין קדושתן אלא מדרבנן. ודין מחיקתם קיל מדין מחיקת השם עצמו.

... אמר רבי עקיבא: זכינן שאין טומאת ידים במקדש.

וכן פסק הרמב"ם [פ"ח משאר אבות הטומאה ה"י].

ומצינו כמה הגבלות בדין זה שאין טומאת ידים במקדש. הרמב"ן [חולין ל"ג] כתב, דהא דאמרינן דאין טומאת ידים במקדש הוא דוקא בעבודות שאינן כשרות אלא בכהן, דכהנים

ב ועיין בשו"ת דובב מישרים [ח"א סי' א'] שדן לענין גרירת נגיעה בשם. וכתב דלדעת השואל בנו"ב בודאי מותר לגררו, דכיון דכל האיסור מטעם כעין צירוף כלי, והלא קיי"ל בגמ' חגיגה כל הצריך לכלי כלי מצרפו וכל שא"צ לכלי אין כלי מצרפו, ונגיעה זו ודאי הוי כנפרד ואינו נטפל לשם ומותר לגררו.

... אמר רב פפא: הא דאמרת בקרקע טהורין - לא שנו אלא מים, אבל דם לא. ומים נמי, לא אמרן אלא דהוי רביעית, דחזי להטביל ביה מחטין וצינורות, אבל לא הוי רביעית - טמאין.

וכן פסק הרמב"ם [הלכות טומאת אוכלין פרק ט"ו הלכה ה']: שמן ושאר המשקין חוץ מן המים, הרי הן בקרקע כמות שהן בכלים דין אחד הוא.

דף י"ח

[מתחיל בדף י"ז ב'] ... תא שמע, פרה ששתתה מי חטאת - בשרה טמא, רבי יהודה אומר: בטלו במעיה.

הרמב"ם [הל' פרה אדומה פט"ו הל"ז] פסק כרבי יהודה דבטלו במעיה. וכתב בכסף משנה שם דלכך פסק כרבי יהודה, דבתוספתא סוף מקואות איתא הכי: פרה ששתתה מי חטאת ושחטה בתוך מעל"ע, זה היה מעשה והיה ר' יוסי הגלילי מטהר, ור"ע מטמא. סייע ר"ט את ר"י הגלילי, סייע ר"ש בן ננס את ר"ע. סילק ר"ש בן ננס את ר' טרפון, סילק ר"ע את ר"י הגלילי, לאחר זמן מצא תשובה כו' א"ל הרי הוא אומר "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא", כשהן שמורין למי נדה ולא כששתה פרה. זה היה מעשה, ונמנו עליה ל"ב זקנים בלוד וטהרוה, והחזיר ר' יוסי הגלילי את ר"ע מדבריו, באותה שעה קרא ר"ט את המקרא הזה "ראיתי את האיל מגנח", זה ר"ע. "והנה צפיר עזים בא מן המערב", זה ר' יוסי הגלילי ותשובתו. "ויך את האיל וישבר את שתי קרניו" זה ר"ע ור"ש בן ננס. "ולא היה כח באיל לעמוד", זה ר"ע. "וישליכוהו ארצה וירמסוהו" זה ר"י הגלילי, "ולא היה מציל מידו" אלו ל"ב זקנים שבלוד שטהרו. ע"כ. וכיון שכל אלו טהרו ודחו דברי ר"ע המחמיר לכן פסק הרמב"ם לטהר.

עוד כתב הכסף משנה בשם ר' צמח בר פלטוי גאון, כיון דסתם משנה היא ר"מ, ור"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה [עירובין מ"ז ב'], לכן פסק הרמב"ם להקל כר' יהודה. ותמה התוס' יום טוב [פרה פ"ט מ"ה] וז"ל: ודבר תימה הם בעיני, וכי כל דפליג ר"י אסתם מתניתין הלכתא כוותיה, הא לא קיים דהלכה כר"י רק היכי דנזכר ר"מ, ולא היכי דסתם רבי כוותיה דר"מ. וכן הביא הגרעק"א שם בתוספותיו מהרי"ף בשבת [קכ"ד ב' מדפי הגמ'] שהביא בשם ר"צ גאון דהלכה כר"י, והרי"ף השיג עליו דכיון דסתם תנא כר"מ הלכתא כוותיה אף נגד ר"י.

א ובתוס' חדשים שם תירץ, דגם ר"צ גאון כאן התכוון כמו התירוצ הראשון של הכס"מ, דכיון דהרבה תנאים ס"ל כר"י לכן הלכתא כוותי' נגד ר"מ, אבל בעלמא אין הלכה כר"י נגד סתם משנה. אולם עדיין צ"ב מה יענה לדברי ר"צ גאון שהביא הרי"ף בשבת כנ"ל דג"כ כתב דהלכה כר"י נגד סתם משנה. ועיין עוד מה שהעיר כאן בשפת אמת.

זריזין הם, אבל באכילת בעלים יש טומאת ידים במקדש, שאין הבעלים זריזים לשמור ידיהם. ועיין מה שתמה על דבריו בשו"ת שואל ומשיב [מהדו"ק ח"ג סי' מ"ג].

ובשיירי קרבן [יומא פ"ב ה"א ד"ה ציץ] כתב, דהיינו דוקא בידים שנשמאו באוכל בבית המקדש, אבל אם נשמאו ידיו חוץ למקדש ונכנס למקדש מטמאים.

ובזה ישב מה דאיתא בירושלמי שם, הציץ מהו שירצה על טומאת ידים. ותמה המשנה למלך [פ"ד מהל' ביאת מקדש הלכה ו'] דהא קי"ל כאן דאין טומאת ידים במקדש, וא"כ על מה צריך הציץ לרצות. אבל לפי הנ"ל ניחא, דאיירי דנטמאו ידיו חוץ למקדש ונכנס אח"כ למקדש.

ובהגהות ציון ירושלים בגליון הירושלמי שם תירץ הקושיא הנ"ל, דאמנם אין טומאת ידים במקדש, היינו שלא יפסיד את הקדשים אם לא טיהר ידיו, וכמו שאמר ר"ע זכינו שאין טומאת ידים במקדש, ופירש"י רווח וזכות יש לנו. אבל באמת איסור יש כאן, ובעי ריצוי ציץ.

בהגהות מצפה איתן [זבחים כ' ע"ב] תירץ, דהא דאין טומאת ידים במקדש, היינו לענין שאם נגעו בקדשים אינם פוסלים אותם באכילה, אבל מ"מ יש טומאת ידים במקדש לענין עבודה, שאסור לו לעבוד בידים טמאות עד שיטהרם. וזהו בעיא דהירושלמי אם עבד בידים טמאות אם הציץ מרצה על זה.

בחכמת שלמה להג"ר שלמה קלוגער [או"ח סו"ס קנ"ט], תירץ בג' אנפי. א. י"ל דהירושלמי חולק על הבבלי וסובר דיש טומאת ידים במקדש [ואף על גב דאין שבות במקדש, י"ל דהיינו דוקא באיסור שבות דשבת, א"נ טומאה דרבנן אינו ככל איסור דרבנן וישנו במקדש]. ב. די"ל דנגע בידים בהחלק הנאכל מחוץ למקדש [שהרי קדשים קלים נאכלים בכל העיר], ואף דהקשה על תירוצו זה המשנל"מ דאין הציץ מרצה על הנאכלין, י"ל דבטומאה דרבנן הקילו שהציץ מרצה גם על הנאכלין. ג. שנגע מחוץ למקדש בידיו, במה שקרב על גבי המזבח, כשמן וסולת והיין של המנחות, דשם מטמא טומאת ידים, וטומאתם לא פקעה כשנכנסו בפנים.

דף כ'

והבשר טמא. האי בשר דאיתכשר במאי ... אמר רב יהודה אמר שמואל: כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים, והעבירה בנהר ושחטה, ועדיין משקה טופח עליה. נמצאת בפרש הכל טהור. וניהדר פרש וניטמיה לבשר! - אמר רב אדא בר אבהה: בפרש עבה. רב אשי אמר: אפילו תימא בפרש רכה, משום דהוי משקה סרוח.

כתב הרמב"ם [פ"י מטומאת אוכלין הי"ן]: פרת קדשים שהעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עליה ה"ז מוכשרת, לפיכך אם נמצאת מחט טמאה בבשרה הרי הבשר טמא, וכן אם היתה הפרה חסומה מחוץ לירושלים אף על פי שאין המחט ידועה

הרי הבשר טמא מפני שנגע בכלים הנמצאין מחוץ לירושלים, נמצאת המחט בפרש הבשר טהור [ולא חילק בזה בסוג הפרש, וסתמא כרב אשי דבכל פרש טהור], ובין כך ובין כך הידים טהורות שאין טומאת ידים במקדש כמו שביארנו, בד"א להיות הבשר טמא בדין תורה, אבל להתטמא מדבריהן אין הקדש צריך הכשר אלא חיבת הקדש מכשרת הבשר, ואם נגע בה טומאה בין קלה בין חמורה נפסלה אף על פי שלא הוכשר במשקה כמו שביארנו. עכ"ל. ומבואר ברמב"ם, דחיבת הקודש מכשרת רק מדרבנן, ומה שצריך לאוקימתא שהעבירה בנהר הוא כדי לטמאה מן התורה. והקשה עליו הראב"ד, דבחולין [ל"ו ב'] אמרו שחיבת הקדש מכשרת מן התורה, אלא שהספק אם מונין בו ראשון ושני או לא. ועי' בכסף משנה מה שהאריך בזה.

דף כ"א - פרק כל שעה

משנה. כל שעה שמותר לאכול - מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, ומוכר לנכרי, ומותר בהנאתו, עבר זמנו - אסור בהנאתו, ולא יסיק בו תנור וכירים, רבי יהודה אומר: אין ביעור חמץ אלא שריפה, וחכמים אומרים: אף מפרר וזורר לרוח או מטיל לים.

דין איסור החמץ בהנאה קודם זמנו, ומאיזה זמן נאסר

מבואר בגמ', דמה ששינוי "כל שעה שמותר לאכול מאכיל", הוא דלא כרבי יהודה, שהרי לרבי יהודה בשעה חמישית אינו אוכל ואעפ"כ מאכיל, ששינוי לעיל [י"א ב'] רבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחלת שש. דאף שגם על ההנאה גזרו שעה אחת קודם חצות שנאסר מן התורה, דהיינו תחילת שש, מ"מ על האכילה גזרו עוד שעה קודם לכן דהיינו כבר בתחילת חמש. ועל מה ששינוי "ומוכרו לנכרי" איתא בגמ' דהוא כבית הלל הסוברים [בשבת י"ח ב'] דכל שעה שמותר לאכול מותר למכור, ולאפוקי מדעת

ג את הדינים הנוגעים לסוף זמן אכילת חמץ כתבנו לעיל דף י"א, וכאן נכתוב בס"ד מדינים הנוגעים לסוף זמן ההנאה מחמץ. ד כתב הפני יהושע, דההבדל בין איסור אכילה לאיסור הנאה אף ששניהם אסורים מדאורייתא לפי רבי יהודה מערב פסח, שרוב האנשים אינם טועים לחשוב על שעה שביעית שעדיין היא חמישית, ורק מיעוט אנשים טועים או אפילו רק מיעוט שבמיעוט. לכן לא רצו חכמים להחמיר רק באכילה שהוא כמו לכתחילה אבל לענין איסור הנאה שיש בזה הפסד לא החמירו כל כך. וכעין זה כתב הרש"ש שלא רצו חכמים להחמיר כל כך, וכמו שמצינו לגבי בשר בחלב שאף ששלש האיסורים שבו אכילה בישול והנאה, שוים הם בחומרתם, ומכל מקום בבשר בחלב דרבנן, כגון בשר עוף בחלב לא גזרו רק על האכילה ולא על בישול והנאה כמבואר ביורה דעה [סי' פ"ז ס"א]. הצ"ח כתב, שאכילה חמורה מהנאה, שהרי הרמב"ם פסק בהלכות מאכלות אסורות [פ"ח הט"ו] שאין לוקין רק על אכילה של מאכלות אסורות ולא על הנאה, אף בדברים שהנאתם נאסרה.

בית שמאי הסוברים שלא ימכור אדם חמצו לנכרי אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח.

ולקמן [כ"ה א'] תניא, חמץ בין לפני זמנו ובין לאחר זמנו עובר עליו בלאו דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום. ופירש שם רש"י, דלפני זמנו היינו משש שעות עד שתחשך. ולקמן [כ"ט ב' ל' א'] מבואר, דדעת רב לפסוק כר' יהודה, ואילו שמואל ר' יוחנן ורבא סוברים דהלכה כר"ש. וכתב הרא"ש, שהראב"ד ובעל המאור ובעל העיטור פסקו כרבי שמעון, אלא שבעל העיטור כתב דלרבי שמעון אסור בהנאה מדרבנן, אבל בעל המאור כתב דמותר באכילה עד הלילה, דבאכילתו הוא משביתו. אמנם הרמב"ם [פ"א ה"ח] כתב שלוקין עליו משש שעות ולמעלה, וכן כתב הר"י אבן גיאת. ודבריהם נראים, דאף דקיימא לן כרבי שמעון [וכרבא דהוא בתרא] בלאחר זמנו, מ"מ בלפני זמנו קיימא לן כרבי יהודה כהמשנה דילן דעבר זמנו אסור בהנאתו דהוא כר' יהודה. וכן מצינו לעיל [י"ג א'] דרבי נהג כדברי ר"י קודם הפסח. עכ"ד הרא"ש.

ובגמ' בע"ב איתא, דמה ששינוי "עבר זמנו אסור בהנאתו" היינו אף בשעות דרבנן. דאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רבי יוחנן, המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושתו. ופירש"י, דמשש שעות ולמעלה היינו מתחילת שעה ששית [היינו שעה לפני חצות], שהרי מחצות ואילך כבר אסור בהנאה מדאורייתא ופשיטא שאין מקדשים בו, ולכן בע"כ הכונה שגם בזמן שנאסר בהנאה רק מדרבנן אסור בהנאה. וכ"כ לעיל [ז' א' ד"ה משש]. והתוס' [לעיל ו' ב' ד"ה משש] בשם ר"ת דחו דבריו, דודאי מה שאמרו לעיל [ד' א'] שחמץ מו' שעות ולמעלה אסור היינו משיושלמו שש [ר"ל מחצות], וה"ה כאן שדוקא בשעה שההנאה מהחמץ אסורה מן התורה אין חוששים לקידושין. ומה שהביאה הגמ' ראייה לזמן האסור מדרבנן, היינו שכשם שגזרו בחמץ נוקשה שאסור מדרבנן בשעה דאורייתא ה"ה שגזרו בחמץ דאורייתא בשעות דרבנן [וע"ע בתוס' חולין ד' ב' ד"ה מותר ובקידושין נ"ח א' ד"ה אלמא].

וברא"ש בסוגיין כתב, דהלשון משמע כמש"כ תוס'. ואף דמרבין לקמן [מ"ג א'] חמץ נוקשה מקרא, היינו דוקא תוך זמנו, אבל לפני זמנו איסורו מדרבנן. ובעל העיטור כתב, דדין זה הוא מתחילת שעה שביעית ואליבא דרבי שמעון דמן התורה מותר בהנאה עד הלילה [לקמן כ"ה ב']. וצ"ב מנא ליה דלר"ש אסור בהנאה משש שעות ולמעלה מדרבנן. ור"י כתב, דמותר בהנאה לר' שמעון עד הלילה אפילו מדרבנן, דלא כבעל העיטור הנ"ל. עכ"ד הרא"ש.

ובר"ן [לעיל ז' א' מדפי הגמ'] כתב, דלפי דעת ר"ת דראיית הגמ' דכשם שגזרו על חמץ דרבנן בשעה דאורייתא ה"ה שגזרו על חמץ דאורייתא בשעה דרבנן, לפי זה אפשר דבחמץ מדרבנן בשעות מדרבנן חוששין לקדושתו. וכן סובר הרמב"ם [פ"ה מאישות ה"א] שכתב שהמקדש בדבר שהוא אסור בהנאה

מדבריהם כגון חמץ בשעה ששית אינה מקודשת, ואפילו היה אסור בהנאה מיום י"ד אינה מקודשת". אבל אין ה"נ דבחמץ דאורייתא אפילו מתחלת שש אין חוששין לקדושתו. אבל הרמב"ן במלחמות כתב, דכיון שבתחילת ששית עסוקים עמו לשורפו סבורים שאינו אסור בהנאה ולכן אפילו בחמץ דאורייתא חוששין לקדושתו, כי אם תאמר שבשש אין חוששין לקדושתו יבואו לומר שכן הדין גם ברביעית וחמישית ויתירו אשת איש לעלמא. ומש"ה נקט משש שעות ולמעלה דוקא. ולי נראה, דלכך נקט מ"שש שעות ולמעלה" [שמוה דייקו התוס' דדוקא אחרי שעה ששית שאסור מדאורייתא אין הקידושין חלים] כיון דמחמש ולמעלה יש לחוש שמא הקידושין היו בחמש וטעו בין חמש לשש, אבל משש ולמעלה אין לחוש לזה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב [וכדלעיל י"א ב'], ולכן בשש שעות חוששין לקידושתו. ומ"מ הגמ' מביאה מזה ראייה דע"י איסור דרבנן כבר אינו שלו ואינו יכול לקדש בו [וכדברי הרמב"ן שהביא קודם]. עכ"ד הר"ן.

עוד הביאו הרא"ש והר"ן דברי הבעל המאור, שכתב שרב גידל אמר דין זה בשם רב ונראה שרב לטעמיה דפסק כר' יהודה [כ"ט ב'] דאמר חמץ מו' שעות ולמעלה עובר עליו מן התורה, וחכמים עשו סייג ואסרו שעה ששית מדבריהם, ולא קיי"ל כן כנ"ל. והקשה על הר"ף שהעתיק הדין של רב גידל בהלכותיו. וכתב ע"ז הרא"ש, דגם לשיטת בעל המאור לכתחילה אין להשהותו מו' שעות ולמעלה, דגם ר"ש מודה לדרשות לעיל [לעיל ה' א'] לאסור קודם זמנו, אבל אם עבר וקידש כל היום חוששים לקדושתו. ואף שהדיוק כאן לדברי רב גידל הוא מסתם מתניתין, סובר בעל המאור דאעפ"כ לא קיי"ל הכי, שהרי מצינו גם בסיפא שלא יסיק בו תנור וכירים שדין זה הוא ג"כ דוקא אליבא דר' יהודה ולית הילכתא כוותיה. ודחו הר"ן והרא"ש את דבריו, דלעולם מה שפסק רבא כרבי שמעון היינו דדוקא לאחר זמנו אבל לפני זמנו קיי"ל כר' יהודה כנ"ל, ולפי"ז שפיר העתיק הר"ף דברי רב גידל.

ופסק הטור [סי' תמ"ג] כדברי הר"ף הרמב"ם והרא"ש דבקודם זמנו אסור בהנאה וכדעת ר' יהודה. וכתב הב"י בשם הרב המגיד, שכן דעת הגאונים. עוד כתב הב"י, דכן פשט המנהג בכל ישראל לאסור בהנאה משש שעות ולמעלה, והגס לבו בהוראה להתייהר בפני עמי הארץ להורות קולא בדבר על סמך בעל המאור ראוי לנזיפה, שהרי אפילו דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי להתירם בפניהם [פסחים ג' ב'], כל שכן בדבר זה שכל חכמי ישראל אוסרים אין

ה וכתב הכסף משנה [ע"ד הרמב"ם שם], דנראה מדברי הר"ן שהוא מפרש את דברי הרמב"ם דדוקא כשיש בזה צד של דאורייתא אין חוששים לקידושין [חומץ דאורייתא ושעה דרבנן או חמץ דרבנן ושעה דאורייתא], אבל כשגם החמץ וגם השעה הם דרבנן אין חוששים לקידושין. וכתב הכסף משנה דכן משמעות לשון הרמב"ם, ודלא כהרב המגיד שכתב לדעתו דאף בתרתי דרבנן חוששים לקידושין. וע"ע להלן בזה.

דבריו של בעל המאור שהוא יחיד עומדים בפני הרבים, ועוד שהוא דבר שפשט איסורו בכל ישראל לפי שאבותיהם פסקו הלכה כדברי האוסרים.

עוד כתב הטור, שמתחילת שעה ששית אסרוהו בהנאה ואין חוששים לקידושין. וכתב הב"י דמשמע מדבריו שלא פירש דזה דוקא בחמץ דאורייתא דאף בחמץ דרבנן אין חוששים לקידושין אף שהוא גם שעה דרבנן, וכדברי רש"י והרמב"ם. אבל בטור אבן העזר [ס"ו כ"ח] דברי הרא"ש [בספ"ב דקידושין] שהם כדברי ר"ת.

בשו"ע [סימן תמ"ג סעיף א'] כתב: חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד, אסור בהנאה [כדעת הר"ף הרמב"ם הרא"ש והגאונים, ודלא כבעל המאור], ואסרוהו [ר"ל באכילה] חכמים שתי שעות קודם דהיינו מתחילת שעה חמישית, ומיהו כל שעה חמישית מותר בהנאה ורשאי למוכרו לגוי, אפילו הרבה ביחד שודאי לא יאכלנו קודם פסח [כדעת ב"ה]. וכתב הרמ"א, דבזמן האיסור אסור להנות אף מחמץ של גוי.

כתב הט"ז [ס"ק ב'], דהנפק"מ בין שיטת רש"י והרמב"ם לשיטת ר"ת בדין מקדש אשה, הוא באופן של תרתי דרבנן דהיינו קודם סוף ו' שהזמן היא מדרבנן וחמץ נוקשה שהוא דרבנן, דלרש"י והרמב"ם אפילו בזה לא חיישין לקידושין, ולר"ת דוקא בחדא דרבנן [דהיינו או הזמן או החמץ] וחדא דאורייתא, אבל בתרתי דרבנן חיישין לקידושין. וא"כ מה שכתב הטור דאם קידש אשה מתחילת שעה ששית היינו לכו"ע [ר"ל דכונת הטור לאופן של חמץ דאורייתא], ודלא כהב"י שכתב דדברי הטור הם כרש"י ורמב"ם. אלא שהטור באה"ע [ס"ס כ"ח] כתב דאליבא דהרא"ש לשיטת ר"ת, שהזמן הוא העיקר והולכים אחריו ואין נפק"מ בסוג החמץ. והוא צריך עיון, ויתבאר שם.

כתב המשנ"ב [ס"ק ד'], דקודם שעה חמישית דמותר למכור לגוי אף הרבה ביחד, הוא אפילו דבר שנקרא שם בעליו עליו כגון שמכר אוצר של יין שרף, ולא גזרינן שיחשדוהו שמכר לו הישראל בפסח כשיראו שהגוי מחזיק בהן בפסח כיון שמכר לו עכ"פ בשעה המותרת למכור [אחרונים דלא כב"ח]. וכתב בביאור הלכה [ד"ה אסרוהו], דלאחר תחילת שעה חמישית אסור למכור לנכרי דהמכירה גופא נחשב הנאה. אכן בדיעבד אם מכר מצדד הפמ"ג דמהני עכ"פ דלאחר הפסח לא יהא נקרא חמץ שעבר עליו הפסח, וכן פסק בספר בנין עולם ובתשובת שואל ומשיב [ח"ב סימן מ']. ויש מאחרונים שמצדדין דאפילו אחר שש נמי בדיעבד אם מכר לא נקרא אח"כ חמץ שעבר עליו הפסח, מאחר דלכמה פוסקים לא עבר על בל יראה עד הלילה [עיין בנו"ב תנינא סימן ס"ג ובשאגת אריה סי' ע"ט ועיין בשע"ת סימן תמ"ח סקט"ו ובנשמת אדם בהלכות מכירת חמץ שאלה א']. וכשהשליך אחר

ו ממה שהביא דעת הרמב"ם שהיא כרש"י מבואר שלמד בדברי הרמב"ם כדברי הרב המגיד דאף בתרתי דרבנן אין חוששים לקידושין, ודלא כמש"כ בעצמו בכסף משנה כנ"ל בהערה הקודמת. ועי' להלן בדברי הט"ז בזה.

חצות את חמצו לרה"ר אם מותר אחר הפסח לחזור ולזכות בו עיין לקמן בסימן תמ"ח בשע"ת ובנ"א [שם] ובשדי חמד.

עוד כתב הביאור הלכה [ד"ה אפילו] בשם האחרונים בסי' תמ"ח, דכיון שאסור להנות אף מחמצו של נכרי אסור להריח גם פת חמה של גוי. ובחמד משה מפקפק בעיקר דינא דריח פת חמץ ואפילו בישראל, לפי מה דקי"ל [יו"ד סימן ק"ח] דדבר שאינו עומד לריח מותר להריח בו וכמו כן לענין פת עיין בדבריו. אכן באמת לא ברירא עיקר דבר זה אם פת אינו עומד לריח עיין לעיל סי' רט"ז בהג"ה ב' דעות בזה, ועיי"ש בביאור הגר"א שם ביו"ד שיש מי שסובר שכיון שחמץ בפסח איסורו במשהו אמרינן ריחא מילתא, עיין שם. ובר מן דין יש לאסור מטעם אחר דשמא יבא לאכלו, עיין במנחת יעקב [כלל ל"ז ס"ק ל"ה] שהאריך בפרטים אלו והביא שם בשם הרוקח כעין זה. ולעיל סי' רט"ז ס"ב בביאור הלכה [ד"ה המוסק] כתבנו בכגון זה לאיסור, ובפרט בחמץ דלא בדילא מיניה כולא שתא.

ואי אשמעינן חיה משום דמצנעא לה ...

כתב רש"י, דכיון שהחיה מצניעה החמץ אינו עובר עליו בבל יראה. ובגיליון הביא גירסא אחרת בדברי רש"י, דאף שהוא עובר בבל ימצא מ"מ בבל יראה לא עבר. ובתוס' כתבו שאינו עובר בבל יטמין כיון שבל יטמין נפקא לן מלא ימצא, ואין זה מצוי כיון שאין ידוע היכן הוא. ומבואר דלדבריהם גם בבל ימצא אינו עובר [והמג"א סי' תל"ד ס"ק ה' הוציא מדברי התוס' האלו דאינו עובר על חמץ שאינו יודע ממנו, והבאנו דבריו לעיל דף ט'].

עוד הקשו התוס' והרא"ש, איך מותר להאכיל לחיה שדרכה להטמין, הא תנן לעיל [ט' ב'] מה שמשיר יניחנו בצינעא כדי שלא תטול חולדה בפניו ויהא צריך בדיקה אחריו, וא"כ כ"ש שאסור ליתן בפניהם. ותירצו תוס', דיש לחלק בין חיה לחולדה, דחיה אינה מצניעה כמו חולדה הטומנת בחורים ובסדקין.

וברא"ש הביא, שרבינו שמשון דחק לפרש דמירי בחיה כפותה, וכונת הגמ' "דאי משיירא ליה", היינו שנגזור כפותה אטו שאינה כפותה. אבל הפירוש הנכון, ד"מאכיל לבהמה ולחיה ולעוף" היינו כשהוא עומד עליהם ואינו מעלים עיניו מהם עד שיאכלום, ואז יבער המשויר. והמשנה באה להשמיע היתר ההנאה, אבל לעולם צריך לזהר שלא יצניעו. וכונת הגמ' דאי תנא בהמה דאי משיירא חזי לה היינו אף שעומד שם שיש לחשוש שמחמת טירדא יעלים עיניו מהם יחזור ויבער המשויר, משא"כ בחיה, קמ"ל דגם זה מותר. וכדבריו העתיק הטור [סי' שמ"ג].

וכתב בשו"ע [שם סעיף א']: ויכול להאכילו לבהמה חיה ועוף, ובלבד שיעמוד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו [וכמש"כ הרא"ש], ויבער מה ששיירו ממנו. ומתחלת שעה ששית ולמעלה, אסרוהו גם בהנאה.

וכתב במשנ"ב [ס"ק ה'], דדק זה שייך ג"כ קודם אלו השתי שעות דמליל י"ד ואילך שמחוייב בבדיקת החמץ, מחוייב להזהר בזה.

ומותר בהנאה. פשיטא! - לא צריכא שחרכו קודם זמנו. וקא משמע לן כדרבא, דאמר רבא: חרכו קודם זמנו - מותר בהנאה, אפילו לאחר זמנו.

כתב רש"י, שחרכו באור קודם זמנו שבטל טעמו ומראיתו. ובתוס' והרא"ש כתבו דבעינן שיפסל מאכילת כלב דומיא דפת שעטיפשה.

וכתב הרא"ש, יש שרוצים לומר דלאו דוקא הנאה אלא הוא הדין אכילה מותרת באופן זה, דעפרא בעלמא הוא. וכתב ע"ז דלא מסתבר, כי אע"פ שבטלה דעת האוכל אצל כל אדם מ"מ כיון דאיהו קאכיל ליה אסור, וכ"כ הרב הברצלוני שמותר דוקא בהנאה אבל באכילה לא, ומטעם זה כותב הבבלי אסור כשאוכלו [ר"ל ששותהו, וזהו שלא כדרכו. עי' לקמן מ"ב ב']. ויש מי שאומרים שהתבלין הנקרא מוריים [אלמר"] ששמים בו לחם קלוי מותר אחר הפסח, שהרי החמץ הוא ע"י תערובת והוא אחר הפסח שמותר בהנאה, ועוד שהרי חרכו קודם זמנו ומותר בהנאה אחר זמנו. אך אנו ראינו לרבותינו שאסרוהו, דכל מה שהתיר ר"ש תערובת חמץ שעבר עליו הפסח [כדלקמן כ"ח א', וכן פסק רבא ל' א', ובטוש"ע סי' תמ"ז סי"א] הוא כגון שהתערב שלא בכוונה, אבל לערב לכתחילה ולהשהות אסור, ומצד שחרכו אין להתיר כי שמא לא חרכו יפה יפה, וגם שלפי הנ"ל עדיין אסור באכילה, וכש"כ במוריים שדרכו לאוכלו כך [ואי"ז כפת שאין הדרך לאכול פת חרוך כל צרכו].

ובשו"ע [סימן תמ"ה סעיף ב'] כתב: ... ואם שרפו קודם שעה ששית, הרי זה מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח.

כתב במשנ"ב [ס"ק י"א], דה"ה שמותר בשעה ה' לבשל בו ושאר מיני הנאות. אכן המנהג לעשות לו מדורה בפ"ע אפילו בשעה ה' כדי שלא יבואו להקל גם בשעה ששית. ונוהגין לשרוף אותו בחצר ולא בכירה.

דף כ"ב

מתיב רבי יצחק נפחא: והרי גיד הנשה, דרחמנא אמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, ותנן: שולח אדם ירך לנכרי, וגיד הנשה בתוכו, מפני שמקומו ניכר ...

נתבאר לעיל שלדעת רבי אבהו דכל מקום שנאמר לשון אכילה כולל גם איסור הנאה, ומקשה הגמ' מגיד הנשה ששנינו [חולין צ"ג ב'] שולח אדם ירך לנכרי עם גיד הנשה בתוכו. ומתרצת הגמ', דלמ"ד יש בגידין בנותן טעם א"כ כשהותר בשר הנבילה בהנאה הותר גם גידה בהנאה שהוא בכלל הבשר. ולשיטת ר"ש שאין בגידין בנותן טעם ואין הגיד בכלל בשר הנבילה שהותר בהנאה, לעולם גיד הנשה אסור בהנאה.

והרמב"ם [פ"ח ממאכלות אסורות הי"ד] פסק דגיד הנשה מותר בהנאה. והקשה הרא"ש [חולין פ"ז סי' י"ז] בשם חכמי לוני"ל, דבגמרא כאן מבואר דלמאי דקיי"ל אין בגידין בנותן טעם

גיד הנשה אסור בהנאה, והוא עצמו פסק [שם פט"ז הי"ז] דאין בגידים בנותן טעם.

ותירץ הרא"ש, דדברי הגמרא הם רק ליישב דעת ר' אבהו, אבל אנן קיי"ל כחזקיה דדוקא במקום שנאמר לא יאכל אסור בהנאה, וממילא אין כלל קושיא מגיד הנשה.

וכתב ע"ז הב"י [יו"ד סי' ס"ה ס"ז] ובכסף משנה שם, דלהרמב"ם א"א לתרץ כן, כי שם בהט"ז פסק כר' אבהו. ועל כן כתב הב"י לתרץ עפ"י ד הרמב"ן, דדברי הגמרא כאן נאמרו רק לרווחא דמילתא, אבל באמת גם למ"ד אין בגידין בנותן טעם ואי אפשר לומר כשהותרה נבילה הותרה גידה מותר גיד הנשה בהנאה [וביארנו בכרתי ופלתי שם ובאור שמח ובשפת אמת, דהטעם הוא כדאמרין לקמן כ"ג ב' דיש ללמוד היתר הנאה בגיד הנשה מקל וחומר, עיי"ש].

והרי דם ... שאני דם דאיתקש למים, דכתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים, מה מים מותרין - אף דם מותר.

בפרי תואר [יו"ד סי' קי"ז סוף ס"ק ד'] כתב, דאף דאסור לסחור בדברים האסורים [כדלקמן כ"ג א'], מ"מ בדם מותר לסחור, דהלא דם איתקש למים, וא"כ הרי הוא כמים שמותר לסחור בו, עיי"ש. ובשו"ת נודע ביהודה [מהדו"ת יו"ד סי' ס"ב] הסכים עמו, שאם מועיל ההיקש להתיר דם בהנאה למה לא יועיל להתיר בסחורה. ועיי"ש שכתב דלפי זה יש להביא ראיה מדברי הגמרא דהאיסור לעסוק בסחורה בדברים האסורים אינו מן התורה, דאם נאמר דהאיסור הוא מן התורה, א"כ מה הקשתה הגמרא ולחזקיה למאי הלכתא איתקש דם למים וכו', הרי צריך את ההיקש להתירו בסחורה, אלא ודאי דהאיסור אינו מן התורה ולא שייך לומר שההיקש נצרך רק בשביל זה. וכן כתב החת"ס [יו"ד סימן ק"ו, הו"ד בפת"ש יו"ד סימן קי"ז ס"ק א']. ובעצם השאלה אם האיסור לסחור בדברים אסורים הוא דאורייתא, עי' בדברי הט"ז סי' קי"ז ס"ק א', הבאנוהו בדברינו לקמן דף כ"ג].

... טעמא - דכתב ובעל השור נקי. דאי מלא יאכל - איסור אכילה משמע, איסור הנאה - לא משמע ...

המשנה למלך [פ"א ממעילה ה"ג] נקט, דהיכי דנפקא לן איסור הנאה מלשון "לא תאכל" שיעור איסור הנאה הוא בכזית וכשיעור איסורי אכילה, וכן צדדו הצל"ח [לעיל בסוגיא] והגרע"א [תשובה ק"צ]. ובעלמא לדעת הצל"ח איסור הנאה הוא בכל שהוא, לדעת הגרע"א הוא בשיעור פרוטה.

והגר"ש איגר [ספר העיקרים ח"ב] הביא ראיה לאיסור הנאה בכל שהוא [וכדברי הצל"ח] מדקאמר הכא ואין לו בהם הנאה "של כלום".

דף כ"ג

והרי שרצים, דרחמנא אמר שקץ הוא לא יאכל, ותנן: צידי חיה ועופות ודגים, שנזדמנו להם מינין טמאין - מותרין למוכרן לנכרים! - שאני התם, דאמר קרא לכם - שלכם יהא ...

את החזיר אינה ראייה, דיש לומר שישראל רשע היה, ועוד דאיתא במדרש [רבה בלק פרשה כ' אות כ"א] דבימי השמד היה ובפרהסיא היו מחזיקים עצמם לגוים.

ומבואר בסוגיין, דאם נזדמנו לו מינים טמאים מותר לצודם [ולמדו זאת ממה שנאמר "לכם"], אבל אסור להתכונן לצודם בדוקא [ממה שנאמר "יהיו" בהיותם יהו]. ומקור דין זה מהמשנה בשביעית [פ"ז מ"ג], והעתיקו הרמב"ם [פ"ח ממאכלות אסורות ה"ז]. וכתבו בתוס' בחולין [צ"ד ב' ד"ה אמר אביי] וברא"ש [שם פ"ז סי' י"ח] בשם ר"ת, דדוקא בסתם שאינן מוכרה לו בחזקת כשירה, אבל אסור למוכרה לנכרי או ליתנה לו בחזקת כשירה משום גניבת דעת ומשום שמא יתננה לו בפני ישראל והישראל יקחנה ממנו. ויש מפרשים דבמתנה אפילו אם נתנו לו בחזקת כשירה מותר, דלא חיישינן לא משום גניבת דעת ולא משום שמא יתננה לו בפני ישראל, ורק למוכרה לו בחזקת כשירה אסור משום גניבת דעת.

וכתב הטור [יו"ד סי' קי"ז], דמסקנת אביו הרא"ש היא כדעת ר"ת [וכתב הב"י שזה מדהביא דבריו בסוף]. וכתב עוד, דאפילו לפי המפרשים דבמתנה מותר בכל אופן, מ"מ אין היתר אלא ליתנה לו בינו לבינו, אבל ודאי אסור למוכרה לו בחזקת כשירה או ליתנה לו בפני ישראל בחזקת שחוטה.

עוד כתב הרמב"ם [שם ה"ט]: וכל דבר שאסור באכילה ומותר בהנאה אף על פי שהוא מותר בהנאה אסור לעשות בו סחורה ולכוין מלאכתו בדברים אסורים חוץ מן החלב שהרי נאמר בו "יעשה לכל מלאכה", לפיכך אין עושין סחורה לא בנבלות ולא בטרפות ולא בשקצים ולא ברמשים. עוד כתב [שם ה"ח] זה הכלל כל שאיסורו מן התורה אסור לעשות בו סחורה, וכל שאיסורו מדבריהם מותר לעשות בו סחורה בין בספיקו בין בודאו [ומקורו מירושלמי שביעית פ"ז ה"א וב"ק פ"ז ה"ז]. והעתיק הטור שם כל דבריו.

וכתב הטור, דאם צד טמאים עם טהורים מותר למוכרם כדין נזדמנו לו טמאים, ובלבד שלא יתכוון לכך.

וכתב הב"י בשם ארחות חיים, מה שמותר למכורם הוא דוקא הטמא והטהור ביחד, אבל לא הטמא בפני עצמו והטהור בפני עצמו. שכוין שהוא צייד יאמרו שכוין מלאכתו להם. ולכן ג"כ צריך שימכרם מיד ולא ישהה הטמא עד שיהיה שמן. וכתב ע"ז הב"י, דאינו יודע מנין לו שאסר למכור הטמא בפני עצמו, ומדברי הרמב"ם והטור משמע דשרי, שהרי אפילו לא עלו בידו אלא טמאים בלבד התירו למכרם.

עוד כתב הב"י, דע, דתנן בההיא מתניתין [שביעית שם] רבי יהודה אומר אף מי שנתמנה לו לפי דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא תהא אומנתו בכך, וחכמים אוסרין. ופירש הר"ש, מי שנתמנה שאינו צייד, וחכמים אוסרים למי שאינו צייד. והפוסקים לא הזכירו אלא צייד משום דאין הלכה כרבי יהודה דיחידא הוא [ר"ל ובאמת לכל אדם אסור]. ובירושלמי [שם סוף ה"א] מפרש הטעם שהתירו רבנן לצייד כיון שהמלכות אונסתן

הקשו תוס', סוסים וחמורים היכי זבנינן. ותירצו, דדין זה נאמר רק במידי דאכילה. וכן איתא בירושלמי [שביעית ספ"ח] דההיתר מצד שלמלאכתן הן גדילים. עוד הקשו על מה שגזרו [ב"ק פ"ב ב'] דאסור לישראל לגדל חזירים דתיפוק ליה דמדאורייתא אסור מצד סחורה בדבר טמא. ותירצו, דנפקא מינה למיקם בארור. אי נמי, דהאיסור מדאורייתא הוא להשתכר ולמכור לנכרי לאכול, אבל להשתכר בשומנן או בעורן או שמגדל שלא למכור אלא למשוך ולהדליק מותר, ואפילו הכי בחזירים אסור מדרבנן. אי נמי, דהגזירה היא אף בנזדמנו לו כגון שנפלו בירושה שאין לגדלן.

והרשב"א כתב בתשובה [ח"ג סימן רכ"ג, הו"ד בב"י יו"ד סי' קי"ז], דנראה לו כונת הירושלמי דוקא בחמורים וגמלים שרובם למלאכה, אבל בדברים שרובם לאכילה אסור למכרם אף למלאכה שמא יבוא לאכול מהם. וכתב שם תמה אני אם התירו בתוס' בכענין זה. ואולי באופן שנפסד לאכילה ואינו ראוי לאדם אלא לעבד בהם עורות שאז אין לחוש ולגזור משום אכילה. עכ"ד. ובתוספתא [פ"ה דשביעית ה"ה] תניא, לא יהא מביא כלבים כופרים וחולדת הסנאים וחתולים וקיפוד ומוכרן לגוים ולשכור עליהם.

עוד כתב הב"י בשם ארחות חיים, עופות טמאים מותר לגדלם כגון עופות המדברים, ובלבד שלא יגדל אותם להשתכר. אבל ליקח אותם בחוב אסורים, ואם הוא כמציל מידו מותר. וכתב הב"י, דאינו נראה מה שכתב לאסור אותם להשתכר, דמאי שנא מחמור וגמל שמותר מחמת שעומדים למלאכה. והרשב"א בתשובה [שם] כתב, סתם מותר ליקח חזיר בחובו מפני שהוא כמציל מידם [א"ה]. ולפי דבריו הוא אפילו בסתמא ואי"צ דוקא באופן שידוע שהוא מציל מידם. ש"ך ס"ק י"ב. וכתב שכן הוא להלכה שכן משמעות לשון השו"ע. והובא להלן].

עוד כתב בארחות חיים, שיש מי שמתיר מכאן לעשות סחורה בחלב חזיר שלא חילק הכתוב בין חלב טהור לטמא, אבל לסוך בו בשרו ודאי אסור משום דבכלל שתיה הוא. וכתב ע"ז הב"י, דמה שכתב שלא חילק הכתוב בין חלב טהור לטמא אינו נראה, שהרי ההיתר שכתוב בתורה הוא "חלב נבלה וטריפה", ובחזיר וכיוצא בו לא שייך בהו נבילה וטריפה. עוד כתב בארחות חיים בשם הירושלמי, דמי שלקח חזירים לצורך פועלים גוים כשמוכרו אינו מוכרו אלא בדמיו, ופירש הר"ש [שביעית פ"ז מ"ד] במה שקנאו ולא יותר.

כתב הב"י, שנראה מדברי הגה"מ, שכל דבר שאיסורו דבר תורה כשם שאסור לעשות בו סחורה כך אסור לקנותו כדי ליתנו במתנה לגוי. ונראה לי הטעם משום דמתנה כמו מכר היא [כדאיתא ב"מ ט"ז א'], שאם לא שקבל ממנו לא היה נותן לו כלום. כתב המרדכי, שרבינו יחיאל פסק שאסור לעשות סחורה בדבר האסור באכילה ובדבר טמא. אמנם ראבי"ה כתב דמותר לעשות סחורה בדבר טמא, והביא ראייה מחולין [ק"ו א'] מים ראשונים האכילו בשר חזיר, ואכסנאי יהודי הוה התם. וכתב הב"י, שדברי רבינו יחיאל עיקר, והמעשה שם דהאכילו

במיסים. ונראה דאפילו במקום שאין לוקחין מס מהציידין גם מותר, דלא פלוג רבנן במילתייהו.

וכתב בבדק הבית, שהתרומת הדשן האריך אם מותר לישראל ללוות לגוי על קדרי דחזירי, ומדברי מהר"מ משמע דחלב מותר לעשות בו סחורה אפילו אם עומד לאכילה.

ובשו"ע [סימן קי"ז סעיף א'] כתב: כל דבר שאסור מן התורה, אף על פי שמותר בהנאה, אם הוא דבר המיוחד למאכל אסור לעשות בו סחורה, חוץ מן החלב, שהרי נאמר בו: יעשה לכל מלאכה [ויקרא ז', כ"ד]. ואם דעת השו"ע בזה לחלק בין חלב טהור לטמא עי' להלן]. ואם נודמנו לצייד חיה ועוף ודגים טמאים, מותר למכרם ובלבד שלא יתכוין לכך. וכל דבר שאין איסורו אלא מדבריהם, מותר לעשות בו סחורה. וכתב הרמ"א, דצריך למכרה מיד, ולא ימתין עד שתהא שמינה אצלו [כמש"כ הב"י בשם א"ח]. ומותר לגבות דברים טמאים, בחובו מן העובדי כוכבים, דהוי כמציל מידם [רשב"א בתשובה הנ"ל]. ומ"מ אסור מלכתחילה להלוות על דברים טמאים [תרומת הדשן כנ"ל] ואסור למכור לעובד כוכבים נבלה בחזקת כשרה [ועיין בחור"מ סימן רכ"ח]. ומי שנודמנה לו נבלה וטריפה בביתו מותר למכרה כדין צייד שנודמנו לו מינים טמאים. ובדברים האסורים בסחורה, גם לקנות כדי להאכיל לפועליו הגויים אסור [וצוין בשו"ע המקור לזה מדברי הגה"מ שהובא בב"י. והנה הב"י כתב שמשמע מהגה"מ דגם לקנות כדי ליתן במתנה אסור, ולא מיירי להאכיל לפועליו. ועי' ש"ך ס"ק ג' ה"ד להלן].

כתב הט"ז [ס"ק א'], **דבב"י** מבואר בשם **הרשב"א** דטעם האיסור בסחורה בדברים האסורים הוא גזירה שמא יבא לאכול מהם, ולכן חמור וגמל מותרים שאדם מגדלן למלאכה. ויש לתמוה, שהרי בגמ' [בסוגיא] איתא, שהוא איסור דאורייתא מ"היו" בהיינתן יהיו, וכן בתוס' מבואר שהוא דאורייתא. ונראה הביאור בזה, דמדחזינן היתרא משום "לכס" ואיסורא משום "יהיו" הרי שהתורה מסרה לחכמים שהם יבחרו מה יהיה אסור ומה יהיה מותר. וכן מצינו דוגמא לדבר באיסור מלאכה בחול המועד [עי' חגיגה י"ח א'], וע"כ דנו חכמים שבכל מידי שהוא מאכל יש לאסורו שמא יבוא לאוכלו, אבל דבר המיוחד למלאכה מותר. **ובתרומת הדשן** [סי' ר'] כתב בשם **גיליון תוס'**, דהדרשא לאסור סחורה בדברים האסורים היא אסמכתא [ודברי הגיליון הללו מוסבים על דברי התוס' בסוגיא שכתבו דאיסור סחורה באלו הוי דאורייתא, וע"ז כתב הגליון דלאו דאורייתא ממש אלא אסמכתא בעלמא הוא]. אלא דקשה מדברי **תוס'** בסוכה [ל"ט א' ד"ה וליתבי] שהוכיחו שאיסור סחורה בפירות שביעית הוא אף באופן שקונה מחבירו בזול כדי למכור ביוקר מזה, שאת דין סחורה בפירות שביעית שנינו יחד עם האיסור לסחור בדברים טמאים [בשביעית שם] ובדברים טמאים האיסור הוא בכה"ג, שהרי אם בהמתו נתבלה בידו מותר לו למכרה לגוי כדכתיב או מכור לנכרי, עיי"ש. ואם איסור סחורה בדברים טמאים הוא מדרבנן מה ראית התוס' מנבילות וטריפות מן הפסוק ד"מכור לנכרי", הא י"ל דאף שמותר מן התורה רבנן אסרוה. ונראה לתרץ דאין כח ביד חכמים לאסור דבר שפירשה התורה בפירוש להיתר, וזהו בכלל מאמרם [יבמות צ'

ב'] שמעתי שב"ד היו מכין ועונשין שלא מן הדין ולא לעבור על ד"ת אלא לעשות סייג לתורה, דקשה פשיטא שאין כח בשום אדם לעבור על ד"ת, ולפי הנ"ל מבואר. ובחור"מ סי' ב' כתבנו מזה. ולפי"ז מוכיחים התוס' שפיר מדמצינו היתר בתורה ודאי חכמים לא אסרוהו כלל למכירה. והיינו היכא דלא קנה להרויח.

עוד כתב הט"ז [ס"ק ב'] דבענין הלואה [שכתב הרמ"א דאין להלוות על דבר האסור], **בתרומת הדשן** [שם] מצדד שמכוער הדבר להלוות על כותלי חזיר, ולפי מה שכתב ב"י בשם **רשב"א** שיש לחוש שיבוא לאוכלו, א"כ איסור גמור יש גם בהלואה [א"ה. בדברי הש"ך להלן מבואר שהחשש שיבוא לאוכלו הוא דוקא במוכרו לצורך אכילה, ולכאורה א"כ אין ראייה מדברי הרשב"א הנ"ל לאסור הלואה על דבר טמא].

ומה שכתב הרמ"א שאפילו לקנות כדי להאכיל לפועליו גויים אסור, בב"י לא כתב דבר זה. ואדרבה כתב בשם ירושלמי שמי שלקח חזירים לצורך פועלים גויים יכול למכרו בדמיו, וצ"ל דהתם אמר לענין מי שעבר ולקח. ונראה טעם האיסור בזה ע"פ הגמרא בע"ז [ס"ב א'] שאם נותן לפועלים שכר מפירות שביעית עובר בזה באיסור "לאכלה ולא לסחורה", ורואים שהנתינה לפועליו נחשבת לסחורה, וממילא ה"ה שאסור לקנות לפועליו דברים האסורים בסחורה מטעם זה. ואף שהתוס' שם כתבו שהאיסור בזה הוא מצד משתכר בפירות שביעית וכאן אינו משתכר בדברים הטמאים שהרי קונה אותם, מ"מ מסתמא הדברי הטמאים הם יותר בזול משאר מינים הטהורים ולכן נחשב לסחורה.

והש"ך [ס"ק ג'] כתב, דעפ"י דעת הרמ"א דאסור לקנות להאכילו לפועליו נכרים, צ"ע על מה סמכו רבים מבני עמינו שלוקחין טריפות בכונה כדי להאכיל לפועליהם הגויים. אבל בעצם החומרא של הרמ"א צ"ע מנין לו, דאדרבה מהגהת מיימוני שהביא הב"י משמע שלא אסר אלא לקנות כדי ליתן לגויים במתנה, והטעם משום דמתנה הוי כמו מכר דאי לא דקביל הנאה מיניה לא הוי יחייב ליה מידי [וכיוצא ב"ב"מ ט"ז א' אי לא דטרח וארצי קמיה לא הוי יחייב ליה מתנה]. ולכן הוה הוי כקונה למכרו לגוי דהוי כסחורה, אבל בקונה כדי להאכילו לפועליו שיש לו בביתו משמע דשרי דאין זה כעין סחורה. וכן משמע בע"ז [ס"ג ב' ברש"י ד"ה ולא וד"ה שנשא] וכן משמע להדיא מא"ח שהביא הב"י. וכ"כ הלבוש להדיא, אלא שאח"כ כתב ויש אסורים וכדעת הרמ"א.

כתב הט"ז [שם], דלכאורה היה מקום לומר דגם בנודמנו נבילות וטריפות בביתו אין לישראל אחר לקנות מזה בזול ולמכור לעובד כוכבים ביוקר [וכנ"ל מהתוס' בסוכה, וכן מבואר בתוס' הנ"ל בע"ז]. וכן נראה מדברי הטור [יו"ד סי' קנ"א] בשם ספר התרומות. ומ"מ נראה למעשה שהדבר מותר, שהרי ההיתר למכור טריפה שנטרפה אצלו הוא אף אחר תקנת חכמים כמ"ש הב"י ע"ז דמקרא מלא הוא "או מכור לנכרי", ובמכירה אין בה חילוק בין מוכר ע"י עצמו למוכר ע"י אחר, שהרי בכל

התורה שלוחו של אדם כמותו. וכשם של ישראל הראשון מותר למכור ביוקר ה"ה לשלוחו, ואף שירות עדיין נקרא שלוחו. וכן המנהג פשוט כפי מה שראיתי ואף שהב"ח כתב לאיסור לקנות כדי להרויח בזה, הנלע"ד כתבתי.

אמנם הש"ך [ס"ק ח'] הביא דברי הב"ח, וציין לדברי התוס' הנ"ל שמשמע כדבריו, וכן משמע דעת הר"ש [פ"ז דשביעית משנה ג'].

עוד כתב הט"ז [ס"ק ד'], נשאלתי על דבר התיישים הגדולים בגליל זה, שדרכם של הבעלי מלאכות שלא לקנות העורות אלא כשנוחרים אותם, אבל לא שחוטין מפני שמתקלקלים קצת. ויש להסתפק אם יכול ישראל לנחור התיישים בשביל זה או לא [ר"ל, ולמכר נבלותיהם, שהרי עושה בזה סחורה בדבר אסור]. ונראה דהיתר גמור הוא כיון דבהיתר עושין אותה נבלה שהוא בשביל ההנאה הזו, וממילא אח"כ הוא כאלו נודמנה לו נבלה בתוך ביתו, וממילא אין אח"כ שום איסור דלא אסרו חכמים אלא במכון לעשות מעיקרא באיסור כגון לצוד מינים טמאים, משא"כ כאן. ודומה לזה בברכות [י"ד ב'] אמר רב לא יתחיל ואם התחיל גומר, אמר אביי אנן מתחילין כיון דקא מתחילי במערבא וכיון דאתחילין מגמר נמי גמרינן. והיינו כיון שהתחיל בהיתר אף על גב דבשעת התחלה יודע שיגמור, וה"נ כן הוא.

וכמו"כ אין לחשוש כאן ל"בל תשחית" [ר"ל מצד שמפסיד הבהמה לאכילה], אף שמצינו בתוס' [ב"ק קט"ו ב' ד"ה ולא, הובא בט"ז ס"ס קט"ז] דלא ישקה מים מגולים אפילו לבהמה טמאה מצד בל תשחית, מ"מ כאן שיש לו הנאה מזה אין כאן בל תשחית. וכמו"ש בסמ"ג [לאוין סי' רכ"ט] שכל שיש לו הנאה מרובה מהשחתה אין כאן איסור בל תשחית. וכן מבואר בתוס' בע"ז [י"א א' ד"ה עיקר] דמותר לעשות הבהמה טרפה. וכן משמע בחולין [כ"ז ב'] השוחט וצריך לדם נוחר או מעקר, וכן שם [פ"ה א'] שהתיר רבי לר' חייא לטרוף החיה ולשוחטה ולהוציא דמה ולצבוע בו צמר.

ובתשובה להרב ר' בנימין ז"ל [א"ה. כונתו לתשובת משאת בנימין סי' כ"ה בהג"ה הובאה גם בדברי הש"ך להלן] ג"כ התיר נחירת התיישים. אמנם כתב שם, דמה שהתירו בגמרא לנחור ולעקור כדי לצבוע הצמר היינו שישליך הבשר אח"כ, משום שאין עושין סחורה בנבלות. והוא טעות לענ"ד, דא"כ יש בזה חשש שיבוא לאוכלו [ר"ל, שהרי זה הטעם לפי הרשב"א שהובא בב"י שאסור להתעסק בנבלות וטרפות, ואם אסור בסחורה אין להתיר לנחור באופן שמשליכו]. ולכן נראה שהדבר מותר כנ"ל [ודלא כהש"ך שהסכים עם המשאת בנימין]. אמנם מי שאינו יודע הלכות שחיטה ורוצה למכור הבשר לגוי ורוצה לשחוט באיסור זה ודאי אסור, שמתחלה עושה נבלה בשביל מכירת הנבלה לחוד.

אמנם הש"ך [ס"ק א' ב' ד"ח'] הביא דברי המשאת בנימין הנ"ל, ונראה שהסכים עם דבריו שהדבר אסור. וכתב עוד דהאיסור לעשות בו סחורה הוא שמא יבוא לאכול מהן כיון שהוא מוכר לאכילה, או שמא יבא לטעום כדרך המוכרים לאכילה, או שהרואה שסוחר בדבר האסור לצורך אכילה יחשוב שאוכל מהם. אבל אם אינו מוכר לצורך אכילה אין לגזור. ודין שותף שעבר ועשה סחורה בדבר האיסור, עיין בטור חו"מ ר"ס קפ"ב. ומשמע שדעת הב"י שאסור בחלב חזיר סחורה, ומה שכתב בשו"ע "חוץ מן החלב" סמך על מה שכתב שהרי נאמר בו וחלב נבילה כו' [דמייירי דוקא על חלב נבילה וטריפה ולא של חזיר]. ועוד, דסתם חלב של טהורה הוא, וכ"ה בזבחים [ע"א] ובתנו"כ [פ' צו], ודלא כהא"ח שכתב שלא חילק הכתוב בין טהורה לטמאה. מיהו דוקא בחלב העומד למכור לאכילה הוא דאסור, אבל העשוי למשוח עורות מותר למוכרו.

עוד כתב הט"ז [שם], שהב"י כתב בשם ארחות חיים דאסור לסוך בשרו בחלב חזיר דסיכה בכלל שתייה היא [כנ"ל]. ונראה דלא קי"ל כן, דבהדיא כתבו התוס' ביומא [ע"א א' ד"ה דתנן] ובנדה [ל"ב א' ד"ה וכשמן] דמותר לאדם לסוך בחלב, וסיכה כשתיה היא רק ביום כיפור ובאיסורי הנאה. וכ"כ ב"י סי' קכ"ג בשם הרשב"א. אלא שבאיסור והיתר [סוף כלל ל"ט] כתב, דאין היתר סיכה בחלב או בחזיר אלא היכא דאיכא צערא, אבל אדם בריא משום תענוג אסור. וע"כ אין לסוך תינוק בחלב חזיר שאין זה אלא לתענוג. אבל מותר להניח לגוי לסוכן ולהאכילן שאין אמור להזהיר גדולים על הקטנים אלא לסוך אותם בידים. עכ"ד, וכן עיקר. ובלבוש חילק מסברתו לאסור בסיכת חלב חזיר ולא בשאר חלב, ולא דק במקורן של דברים כי אין בזה כלל חילוק [א"ה. ועי' ביאור הלכה סי' שכ"ז ד"ה בשאר, שדן בבורית העשויה מחלב, ומסקנתו שאם בנקל להשיג בורית שנעשים שלא מחלב בודאי נכון לחוש לדעת המחמירין בזה].

וכתב הב"ח, שאותן שוכרי עיירות וכפרים מן השר ובכלל זה החזירים שבחצר, ובתוך זמן החכירות מגדל ישראל החזירים ומאכיל אותם לפועליו שלא יפה הם עושים. עכ"ד. ומ"מ נראה ללמד על זה היתר, כי עיקר כוונתם בשעת השכירות לשכור שאר דברים, וזהו טפל. והרי כתב הטור שאם צד טמאים עם טהורים מותר, משמע אף שבכוונה הוא צד אותם יחד, והיינו מטעם שאין כוונתו אלא על טהורים לחוד. ודומה למה שאמרו בב"מ [צ"ו ב'] דהיתירא ניחא ליה דלקני דאיסורא לא ניחא ליה דלקני. וכעין שכתב הטור [או"ח סי' תמ"ח] בגוי שמביא לישראל חמץ ביו"ט האחרון. וגם אין שם ישראל עליהם ואין לו עסק עמהם, והפועלים הגויים הם פועלים של

ז ולפי"ז לא קשה קושית הט"ז הנ"ל למה אין לחוש בזה לאכילה. ולמעלה הבאנו שלפי"ד הש"ך גם אין לאסור הלואה על דבר טמא מעיקר הדין, והט"ז שכתב שהדבר אסור הוא לשיטתו כאן דלא ס"ל חילוק זה של הש"ך.

השר ואוכלים משלו. וכבר נהגו במדינות רוסי"א וואלי"ן וכן רבים ולא מיחו בהם חכמים.

אמנם הש"ך [ס"ק י"א] הביא דברי הב"ח לאיסור, וכתב שכן הוא בתשובת מנחם עזריה [סימן ל'].

הקשה הט"ז [שם], דהטור כתב הטעם שאסור למכור לגוי נבלה בחזקת כשרה הטעם משום גניבת דעת שאסור אפילו בגוי. עוד כתב, דאפילו לפי המפרשים שמתנה מותרת בכל אופן, מ"מ אין היתר אלא ליתנה לו בינו לבינו ולא חיישינן שמא יתננה לו בפני ישראל, אבל ודאי אסור למוכרה לו בחזקת כשרה או ליתנה לו בפני ישראל בחזקת שחוטה. ויש להקשות מדברי התוס' בחולין [צ"ד א' ד"ה טרפה] שכתבו דליכא למיחש שמא יקנה ממנו ישראל, דיחוש דלגנוב דעתו של הגוי אמר כן.

כתב הש"ך [ס"ק א'], דמלשון השו"ע שכתב "אם הוא דבר המיוחד למאכל", משמע קצת כדברי הרשב"א שהביא בב"י שאם הוא מיוחד למאכל ודרך בני אדם לגדלן כדי לאכלן אף שאינו סוחר בדברים אלו למכרן לצורך אכילה אסור, ולא כדעת התוס' ודעימיה שבאופן שאינו סוחר לאכילה מותר. וכן פסק בלבוש להדיא. ויש ליישב לשון השו"ע כדעת התוס', דיכול ליחדו שלא לצורך אכילה ואז כבר אינו "מיוחד לאכילה". וכן משמע בב"י ובכסף משנה.

עוד כתב [ס"ק ה' ו'], דבתוס' בסוגיין מבואר דנפלה לו בירושה חשיב כנזדמנו לו. וכן משמע בתשובת מנחם עזריה [סי' כ"ט] ומדברי הטור [ח"מ ס"ס ת"ט]. ומבואר בב"י, דההיתר לצייד הוא דוקא שאומנתו בכך, אבל שאר כל אדם אף על פי שנזדמנו לו בצידה לא התירו לו. ובתשובת מנחם עזריה [שם] פסק דאפילו צייד שאינו קבוע וכל אדם שנזדמן לו מותר למכרם, אבל דרך מקח וממכר אפילו בהזדמן ואקראי בעלמא אסור לקנות מהם, אלא שאם עבר ולקח לא קנסוהו רבנן שיהא אסור בהנאה.

עוד כתב [ס"ק ט'], דכשצד טמאים וטהורים, צריך למכור הטהור והטמא ביחד אבל לא הטמא בפני עצמו ולא הטהור בפני עצמו, כמ"ש הארחות חיים. ואינו דומה לאופן שלא עלו בידו אלא טמאים בלבד דהתירו לו למכור, דשם אם לא נתיר לו יפסיד כל טרחו [ודלא כהב"י שדחה דברי הא"ח מצד הקושיא הנ"ל].

עוד כתב [ס"ק י"א י"ב], דבאופן שגבה בחובו [דמותר מצד שמציל מידם וכו'נ"ל], צריך למכרם מיד ואסור להשהותם כדי להשתכר בהן. אבל לדמיו מותר להשהותן אפילו חזירים. כ"כ בתשובת מנחם עזריה [סימן ל'] ובתשובת משאת בנימין [סימן ל"ו]. ועיין בחו"מ [סימן ת"ט]. וההיתר של מציל מידם הוא אפילו בסתמא אמרינן דהוי כמציל מידם, דלא כהארחות

חיים דמשמע דבעינן דוקא באופן כזה שהוא מציל [ר"ל, אלא כמשמעות הרשב"א בתשובה דאפילו בסתמא הוי כמציל וכן משמע לשון השו"ע כמו שכתבנו למעלה]. ובתשובת הרשב"א [המובא בב"י] מבואר, דאפילו חזירים מותר ליקח בחובו מטעם שהוא כמציל מידם, וכן הוא בתשובת מנחם עזריה שם ורבינו ירוחם בשם הפוסקים, דאם גבאם בחובו דינו כנפלו לו בירושה שמותר למכרם על יד על יד.

עוד כתב [ס"ק י"ד], דמשמע דבכלל מה שמותר לסחור בדברים האסורים מדבריהם גם מוריים של גויים מותר, שאינו אסור אלא מדבריהם כמבואר בטוש"ע [ר"ס קי"א], וכן מבואר בירושלמי [פ"ז דשביעית הלכה ד'] שר' יהושע נשא ונתן במוריים. ואף שטעם האיסור של מוריים הוא מפני שמערבים בו יין [כמבואר בטוש"ע בס"י קי"ד סי"א] וסתם יינם אסור בהנאה [כמ"ש השו"ע ר"ס קכ"ג], יש לומר, שאין המוריים נמכר יותר בעבור היין. ועוד דיכול למכרו חוץ מדמי יין נסך שבו וכמו שכתב הטור [סימן קל"ד ס"ב] והרמ"א [סי' קנ"ד סכ"ג].

דף כ"ד

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן. למעוטי מאי? - אמר רב שימי בר אשי: למעוטי שאם אכל חלב חי, שפטור. איכא דאמרי, אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן ...

מבואר בהמשך הגמ', שבשר בחלב וכלאי הכרם שונים משאר איסורי הנאה ולוקים עליהם אף שלא כדרך הנאתם, כיון שלא נאמר בהן לשון אכילה [שבבשר וחלב נאמר לשון "בישול" ובכלאי הכרם לשון "הקדש"].

וכתב הרא"ש, דהיתר זה להנות שלא כדרך הנאתו הוא דוקא לצורך רפואה ואף שאין בו סכנה, אבל שלא לצורך כלל אסור. ובכלאי הכרם ובשר בחלב הוא איסור גמור אף שלא כדרך הנאה, ולכן דוקא במקום סכנה מותר [ולהלן דף כ"ה יתבאר בעזה"י פרטי הדין של מקום סכנה].

בשו"ע [סימן קנ"ה סעיף ג'] כתב: בשאר איסורים מתרפאים במקום סכנה, אפילו דרך הנאתן. ושלא במקום סכנה, כדרך הנאתן אסור; שלא כדרך הנאתן, מותר, חוץ מכלאי הכרם ובשר בחלב שאסורים אפילו שלא כדרך הנאתן אלא במקום סכנה.

ובש"ך [ס"ק י"ג] העתיק את דברי הרא"ש הנ"ל דההיתר שלא כדרך הנאתם בשאר איסורים הוא דוקא לצורך רפואה. וכתב עוד, דדין זה שהוא דוקא לצורך רפואה היינו באיסורי הנאה, אבל באיסורי אכילה שרי.

מכון ראש פינה

30 ספרי עזר על אבן העזר וספריה "שינון" על ד' חלקי השו"ע

מכון ראש פינה נוסד לפני למעלה מ-20 שנה, וזכה כבר בס"ד גדולה להוציא לאור למעלה מ-30 ספרים חשובים על אבן העזר, המפארים את כל אוצרי הספרים ברחבי העולם, ואת ספרי ה"שינון" לידיעת ד' חלקי השלחן ערוך עם נו"כ בלימוד עמוד יומי, בהמלצת גדולי ישראל מכל העדות והחוגים

אבן ברורה

לאחרונה זכינו להקים פרוייקט ענק בשם "אבן ברורה" בברכתם של גדולי ישראל מכל העדות והחוגים, והוא כעין משנה ברורה על אבן העזר, בו נתבאר כל דין ודין בשו"ע וברמ"א בטעמו ונימוקו מהגמרא והפוסקים ראשונים ואחרונים, עד פוסקי דורנו, זכינו כבר להוציא לאור בס"ד שני כרכים, ובקרוב יצא הכרך השלישי. החזקת אברך לחודש היא: 1,200 דולר, ומזכה את התורם בהקדשת עמוד שלם בספר שיצא לאור בקרוב

"שרי המאה"

לכלל הציבור פתחנו במבצע מאה שותפים שבזכותם נוכל לממן את החזקת האברכים מידי חודש בחודשו, בעלות של 150 דולר לחודש אתה נעשה שותף קבוע בהרמת הפרוייקט הענק, ושמך יוקדש בכל ספרי האבן ברורה שיצאו לאור

לתרומות:

0527-670522

ניתן לתרום גם באמצעות: נדרים פלוס | קהילות
חשבון הבנק: בנק הדואר מ"ח 8373952

כולל ומכון ראש פינה

רח' דברי חיים 2 ירושלים

משרד: הפסגה 18 בית וגן ירושלים

טל': 02-6423226 פקס: 02-6428856 נייד: 05276-70522

להשארת הודעות במייל: mhconrospina@gmail.com

עקב המגיפה המתפרצת בכל העולם, נמנע מראש המוסד לטוס לחו"ל, והחזקת כל המוסדות נמצאת בסכנה

היה שותף בהמשך החזקת התורה!

- החזקת אברך בכולל יום שלם ללימוד כל הש"ס וד' חלקי השו"ע בעיון 17 שנה: 700\$ לחודש
- החזקת אברך בכולל יום שלם ללימוד דף היומי בעיון: 700\$ לחודש
- החזקת אברך בכולל יום שלם בפרויקט "אבן ברורה" + הקדשה עמוד שלם בספר: 1,200\$ לחודש
- שותפות בפרויקט אבן ברורה "שרי המאה" עם הקדשה בספר: 150\$ לחודש
- החזקת אברך בכולל ערב שלוש שעות ללימוד דף היומי בעיון: 500\$ לחודש
- החזקת אברך כולל ערב שעתיים ליבו חפץ כולל ימי שישי ושבת: 500\$ לחודש
- החזקת מוגיד שיעור ברשת שיעורי תורה ללימוד דף היומי: 500\$ לחודש
- הקדשת ספר אחד בספרי "השינון" על ד' חלקי השו"ע, לידיעת ד' חלקי השו"ע בלימוד עמוד יומי, בהמלצת גדולי ישראל מכל העדות והחוגים: 5,000\$
- החזקת אברך העושה את המבחנים הארציים בדף היומי בעיון: 100\$ לחודש
- החזקת בחור העושה את המבחנים הארציים בדף היומי בעיון: 50\$ לחודש
- הקדשה למושך חודש בעלון השבועי לסיכומי דף היומי בעיון בעברית, אנגלית, ספרדית וצרפתית, ומופץ בכל הארץ ב40,000 עותקים, וברבבות מיילים בכל השפות: 5,000\$
- מנוי חודשי לקבלת הסיכומים במייל מדי שבוע: בעברית 30 ₪, מתורגם 30\$